

Hus, Jan

Nechutová, Jana (editor); Malá, Jana (editor)

O poznání, chtění a milování Boha

In: Hus, Jan. *Mistr Jan Hus v polemice a v žaláři : překlady, komentáře a poznámky*. Nechutová, Jana (editor); Malá, Jana (editor). Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2019, pp. 99-103

ISBN 978-80-210-9323-2; ISBN 978-80-210-9324-9 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141433>

Access Date: 26. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

O POZNÁNÍ, CHTĚNÍ A MILOVÁNÍ BOHA

De cognitione Dei, Bartoš – Spunar č. 77c. Přeloženo podle kritické edice *Magistri Iohannis Hus Constantiensis (Magistri Iohannis Hus Opera omnia, tomus XXIV)*, Turnhout, Brepols (*Corpus Christianorum, Continuatio mediaevalis*, 274), 2016, s. 142–149.

Překlad Milan Svoboda: *O poznání a milování Boha*, in: *M. Jana Husi Sebrané spisy 5*, 1904, s. 240–243.

Název spisku podávají rukopisy zkráceně, pouze *De cognitione (et dilectione) Dei*; traktát je ve skutečnosti trojdílný, po velmi stručném úvodu podává výklad o poznání Boha, chtění Boha (touha po Bohu) a milování Boha (láska k Bohu). Tato tripartita je vystižena Svobodovým překladem, který celý text člení do tří kapitol. Sepsán byl tento traktát někdy počátkem roku 1415.

Poněvadž člověku přísluší poznání, chtění a potěšení, a protože tím prvním poznatelným, prvním předmětem chtění a tím prvním potěšitelným je všemohoucí Bůh, má člověk především a obzvlášť Boha poznávat, chtít jej a v něm mít to největší potěšení.

Člověk poznává Boha trojím způsobem: pouze vírou – tak jej poznává prostý venkovan; zadruhé způsobem vyšším, vírou i rozumem, tak jej poznává křesťanský myslitel; a třetí způsob je poznání nejvyšší, jasným zřením – tak poznává Boha blažený člověk v nebeské vlasti. Takže prostý člověk věří, že Bůh je. Filozof věří, že Bůh je, a ví, že Bůh je dobro, nad něž si nelze pomyslet nic lepšího. Blažený člověk v nebeské vlasti ví jasně, nikoli jen obrazně,⁴⁰⁹ že je Bůh nejlepší dobro.

---

409 Srv. 1 K 13, 12 obrazně – *enigmaté*, doslova „v hádance“.

O poznání Boha

Z toho plyne, že Bůh je první a nejlepší dobro, a protože nemohou existovat dvě první a nejlepší věci, je zřejmé, že je jen jeden Bůh, mimo nějž není žádný jiný. A tak i sám všemohoucí Bůh říká: „Já jsem Bůh a jiný kromě mne není.“⁴¹⁰ Bůh sám je tedy jediný svou podstatou a trojí v osobách, neboť je jen jediný a osoby jsou tři, totiž Otec, Syn a Duch svatý. A tak je Bůh Nestvořená Trojice.

Bůh Otec je charakterizován mocí, aby se prostí lidé nedomnívali, že Otec, ježto je starší, je méně mocný než Syn. A Syn je charakterizován moudrostí, aby se nemyslelo, že je snad jakožto mladší méně moudrý než Otec. A Duch svatý je charakterizován dobrotou, aby se lidé nedomnívali, že je snad méně dobrý než Otec a Syn. A tak jsou všechny tři osoby stejně mocné, moudré i laskavé, neboť mají nekonečnou moc, moudrost i dobrotu.

Protože sám všemohoucí Bůh, Svatá Trojice, stvořil duchovně člověka ke svému obrazu a své podobě,⁴¹¹ tedy tak, jako Bůh je duch,⁴¹² také vnitřní člověk, to jest duše, je duchem. A jako je jeden Bůh a přitom tři osoby, Otec, Syn a Duch svatý, je také člověk uvnitř trojí – rozum, paměť a vůle. Bůh dal člověku moc, moudrost a svobodnou vůli tak, že člověk od Boha Otce dostal za vlastní moc, od Boha Syna moudrost a od Ducha svatého svobodnou vůli, aby mocí vzdoroval hříchu, moudře se vyhýbal hříchu a svobodnou vůlí volil dobro a odmítal hřích; proto člověk, který smrtelně hřeší, hřeší proti celé Svaté Trojici: proti Otcí tím, že nechce mocí vzdorovat hříchu, proti Synu tím, že se nechce moudře vyhýbat hříchu, a proti Duchu svatému hřeší tím, že si svobodně volí hřích spíše než ctnost.

A lidé hřeší trojím způsobem: nejprve z nedostatku moci, když ve své křehkosti ze strachu upadají do smrtelného hříchu – tak zhřešil Petr, který ze strachu zapřel Krista.⁴¹³ Zadruhé lidé hřeší, když se z nevědomosti domnívají, že jednají správně – tak zhřešil Pavel, který pronásledoval Krista stíháním jeho věrných.⁴¹⁴ Třetím způsobem hřeší lidé s vědomým zlým úmyslem, jako zhřešil Jidáš, když z lakomství zradil Pána Ježíše Krista. Proto ti tři lidé, Petr, Pavel a Jidáš, smrtelným hříchem ztratili, pokud jde o přítomnost milosti, svou podobnost se Svatou Trojicí, a dva z nich ji opět nabyli, ale ten třetí, Jidáš, nikoli: když přišel o podobnost s obrazem Trojice, upadl do nicoty.

Člověk se tedy musí mít na pozor, aby hříchem neposkrvrnil obraz tak velikého Krále; když člověk hřeší, je tento Král přítomen! Kdyby člověk pamatoval na to, že Svatá Trojice je přítomná a hřešícího člověka vidí, neměl by hřešit, i kdyby neměl být za hřích trestán. Kdo by se odvážil hanebně smilnit před tváří světského krále nebo před tváří papeže za přítomnosti mnoha dvořanů? Podle mne určitě

410 Srv. Ex 20, 3; Iz 45, 22.

411 Gn 1, 26.

412 J 4, 24.

413 Srv. Mt 26, 69–75; Mk 14, 30.

414 Srv. Sk 9, 1–2.

nikdo. A podívej se – kolik lidí, a jakých lidí, hřeší před tváří Krále králů, Pána pá-nů,⁴¹⁵ Nejvyššího kněze, pravého Boha, Pána Ježíše Krista, za přítomnosti andělů! Běda těm, kdo se chovají neuctivě a působí nelibost tak velikému Pánu, jemuž se hřích nanejvýš nelíbí, a to tak velice, že kvůli jeho zahlazení se sám Boží Syn ráčil vtělit a vytrpět přetěžkou a přehavnou smrt!

K tomu prvnímu je zřejmé, jak má člověk Boha poznávat nejprve skrze víru: tak, že věří, že Bůh je jeden v podstatě a trojí v osobách, a postupuje pak skrze rozum výš a poznává spolu s filozofem, že je Bůh dobro, nad něž si nelze pomyslet nic lepšího.

Zdruhé má člověk Boha chtít: protože Bůh sám je nejlepší a nejvyšší dobro, má jej člověk chtít více než všechna dobra, na prvním místě a nejvíc, a v důsledku toho má Boha nade vše milovat, na prvním místě a nejvíc. To je zřejmé z toho, že má-li člověk to, co je dobré, velice milovat, musí ještě více milovat to, co je ještě lepší; a protože je Bůh naprosto nejvyšší dobro, jak bylo řečeno, musí jej člověk milovat na prvním místě a nejvíc. A protože Boha milovat znamená chtít pro něj dobré a zachovávat jeho přikázání, má člověk pro Boha chtít dobré a zachovávat jeho přikázání. Člověk chce pro Boha to dobré tehdy, když žije bez smrtelného hříchu, a tak chce pro Boha to, co chce Bůh sám. A protože Bůh podle své libosti chce to, že je Nejvyšším dobrem, že je všemohoucí, vševědoucí, jediný v podstatě a trojí v osobách, že on je stvořitelem, tím, kdo vše zachovává, že je lidskému rodu vykupitelem, jemuž náleží bázeň, pocta, chvála a sláva, z toho důvodu musí člověk právě pro Boha na věky toto vše chtít, a důsledně zachovávat jeho přikázání.

Toto je tedy „Boha ochotně milovat“, a o tomto milování říká člověku Bůh sám: „Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí.“⁴¹⁶ Celým svým srdcem, to znamená celým porozuměním, a tudíž bez bludu; celou svou duší, to znamená veškerou pamětí, a tudíž bez zapomenutí; a celou svou myslí, to znamená celou vůlí. Tak, aby se porozumění, paměť a vůle více než cokoli jiného u Boha setkaly, utkvěly a v něm spočinuly.

Tak tedy ty, člověče, „budeš milovat Pána, svého Boha“, který tě má jako služebníka, a nikoli že by to bylo zapotřebí jemu, je to zapotřebí tobě. Budeš milovat Pána, který má nad tebou veškerou moc, ať jsi kdekoli, budeš milovat Pána, který tě může ochránit před každým nepřítelem. Budeš milovat Boha, který tě může odměnit lépe než všichni jiní páni. Budeš milovat Boha, který tě vidí, který je s tebou všude, kde jsi nebo kde budeš. A budeš milovat Pána Boha svého – on je tvůj Pán, neboť tě stvořil, je tvůj, neboť tě opatruje, je tvůj, neboť tě vykoupil, tvůj, protože tě živí, tvůj, neboť tě přijal za syna.

---

415 Srv. 1 Tm 6, 15; Zj 19, 16.

416 Dt 6, 5 (Mt 22, 37).

Tak je zřejmé to druhé, co člověku přísluší ve vztahu k Bohu, totiž chtění, jímž má Pána Boha svého chtít a tudíž milovat nade vše. Pokud člověk Boha takto chce a miluje, je jeho věrným služebníkem.

Z řečeného plyne to třetí, co člověku přísluší, potěšení. Vždyť kdokoli Boha nade všechno miluje, nejvíc se z Boha těší; od tohoto potěšení ale odpadá, obrací-li se spíš k milování stvoření než k samotnému Bohu, a tak se sám u Boha znehodnocuje. Proto říká Spasitel: „Kdo miluje otce nebo matku, manželku, své děti nebo bratra či sestru (a navíc ještě svou duši) víc nežli mne, není mne hoden.“⁴¹⁷

Takže je zjevné, jak ve vztahu k Bohu náleží člověku poznání, chtění a potěšení; bude-li člověk na to vše patřičně dbát, po smrti jej toto trojí v nebeské vlasti úplně a dokonale ozdobí.

---

417 Srv. Mt 10, 37; L 14, 26.